

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI *Inkluzivna odjeća je potreba, a ne luksuz*

GASTRO KUTAK *Prikaži sve članke*

Zaboravlja se da bi i osobe s invaliditetom htjele nositi odjeću koja, prvenstveno, pristaje njihovom tijelu, možda izraziti osobnost kroz odjeću i razviti vlastiti stil ili se ponekad obući svečanije. Međutim, postavljamo pitanje na koji način mogu prilagoditi svoj stil u svijetu koji nije prilagođen za njih

TELEČI MEDALJONI U UMAKU OD VINA - obožavat će ih i najzahtjevniji gosti

Dolaze vam gosti, a nemate ideju što spremite? Teleći medaljoni prava su stvar za ovu priliku. Hrskavi zalogaj koji je brzo gotov oduševit će vaše goste i vašu kuću će zapamtiti kao kuću gdje se dobro jede

[> Pošalji svoj recept](#)

IZDVOJENO

CROWDFUNDING KAMPANJA Podržite nastavak djelovanja Inkluzivne farme u Hrastovici

Udruga Golubica iz Vukovara provodit će projekt 'IRIS - Inkluzivne rute Istočne Slavonije'

GLOBALNA INICIJATIVA Sljedeća generacija lidera s invaliditetom radikalno će utjecati na naše živote

KAZALIŠTE ŽAR PTICA Počeo veliki projekt Inkluzivnog kazališta predstavom Mala Frida

VIŠNJA MAJSEC SOBOTA Lekcije iz povijesti, dio peti

Svijet je nerijetko grubo mjesto za život za one koji odskaku od normi i ne uklapaju se u društvene standarde. Kako smo pisali u [seriji tekstova](#) objavljenoj prošle godine, osobe s invaliditetom suočavaju se s niz prepreka koje ih onemogućavaju da žive kao punopravni članovi društva. Predrasude, nerazumijevanje, diskriminacija, izostanak podrške kod zapošljavanja i uključivanja u društvo, zakoni koji ne štite njihova prava, fizičke i druge prepreke obrazovanju, kulturi, sportu i socijalnom životu njihova su svakodnevnica. Popisu treba dodati i niz još uvijek postojećih problema vezanih uz osobne asistente, počevši od neadekvatnog načina na koji se određuje potreba za osobnim asistentom, preko nedovoljnog broja sati asistencije koje osobe s invaliditetom mogu dobiti, pa do mizernih plaća asistenata koji su zapravo desna ruka osobama s invaliditetom.

U borbi za boljim prioritet imaju problemi nužni za egzistenciju. Međutim, i drugi aspekti života su važni, a zanemareni. Jedan od njih je pronalazak odgovarajuće odjeće i obuće. Zaboravlja se da bi i osobe s invaliditetom htjele nositi odjeću koja, prvenstveno, pristaje njihovom tijelu, možda izraziti osobnost kroz odjeću i razviti vlastiti stil ili se ponekad obući svečanije. Međutim, postavljamo pitanje na koji način mogu prilagoditi svoj stil u svijetu koji nije prilagođen za njih.

Moda je danas uniformna - prilagođena većinom manjim konfekcijskim brojevima, osobama koje su vitke i visoke. Pojavi se tu i tamo nešto 'petite' modela za osobe niske građe ili 'plus size' modela za one krupnije, no ni oni ne moraju odgovarati svima, a izbor također nije velik. Modna industrija danas ne zadovoljava potrebe osoba s invaliditetom, odnosno, ne uzima u obzir izgled osoba koje odskaku od aktualnih standarda, npr. kosa ramena i širi vrat osoba s Down sindromom ili izgled osobe koja bi mogla imati veći trbuh ili kraće tijelo.

Sada su moderne muške i ženske hlače pripijene uz tijelo, no što ako vam to ne odgovara, ako ste većinu vremena u sjedećem položaju pa vam se patentni zatvarač i gumbi urezuju u struku dok sjedite? Što ako usku odjeću ne možete obući bez nečije pomoći ili je ne trpíte iz nekog drugog razloga? Što ako volite nositi haljine, ali imate tijelo drugačijih proporcija pa su vam uske u gornjem dijelu, ili dugačke u donjem? Što ako volite nositi košulje, ali ne možete naći odgovarajuće, jer ih je teško kopčati i jer dominiraju 'slim', tj. uski krojevi?

- Često mi je dosta teško pronaći 'dobar' komad odjeće zato što imam krivu kičmu i dosta sam iskrivljena, ali zato kupujem barem dva broja veću odjeću i tako riješim problem. Nisam htjela ništa prekrajati, jer je to dodatna investicija koju si baš i ne mogu priuštiti - rekla nam je jedna sugovornica. Kaže da se osjeća zakinuto kad ne može pronaći odgovarajući komad robe ili joj ne odgovara nešto što joj se sviđjelo.

- Znam da ne mogu nositi ono što mi je lijepo, nego ono što mi je prikladno.

Funkcija iznad izgleda često je odabir mnogima, jer im je jedino veća i široka odjeća donekle udobna. Zbog fizičkih barijera u trgovinama, specifičnosti invaliditeta (npr. brzog umaranja) ili nedovoljno vremena s osobnim asistentom, ne mogu obilaziti dućane unedogled. Naručivanje s interneta je lutrija - osim o veličini i kroju, treba voditi računa o materijalu. Neki ne mogu nositi krute materijale, neki imaju osjetljivu kožu pa moraju dobro paziti kakav materijal odabiru, a to je jako teško procijeniti preko ekrana.

Majice još nekako mogu i naći, kažu nam u jednoj grupi na Facebooku, dok su većini problem hlače. Treba ih kratiti ili prilagođavati krojeve, a to je trošak koji ne stane u osobnu invalidninu, eventualno u plaću za one koji rade. K tome, i skuplja odjeća je danas uglavnom nekvalitetna, pa i s tog aspekta skoro besmislena za prekranje.

Iako se možda čine kao sitnice, nezgrapni gumbi i zatvarači, debeli šavovi koji se urezuju u tijelo i grube etikete također mogu uzrokovati nelagodu. Osim estetske funkcije, odjeća bi za osobe s invaliditetom mogla i trebala imati i praktičnu ulogu - olakšati oblačenje i skidanje, povećati samostalnost, smanjiti broj neugodnih situacija kod doktora kad treba skidati cijeli odjevni predmet radi terapije i slično.

Potreba za odjećom koja olakšava oblačenje prepoznata je još u osamdesetima, ali tadašnji dizajn bio je sličan bolničkim haljama i nije bio privlačan. No, unazad nekoliko godina raste tržište adaptivne (prilagodljive) odjeće i sve je više modnih kompanija koje nastoje izraditi funkcionalnu, a lijepu odjeću.

Vrijednost globalnog tržišta adaptivne odjeće bila je 1,259 milijardi dolara u 2022. godini, a stručnjaci prognoziraju godišnju stopu rasta između 2 i 6 posto do 2030. Kao glavni razlog širenja navodi se rast starije populacije te populacije osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Gotovo 10 posto svjetske populacije starije je od 65 godina, a oko 15 posto, odnosno milijarda ljudi, ima neki oblik invaliditeta, kažu podaci Svjetske zdravstvene organizacije.

Modni brendovi Tommy Hilfiger i Nike prednjačili su u razvoju, pokrenuvši 2015. linije za djecu i odrasle s različitim potrebama. U kolekciji sportske mode 'Tommy Adaptive' našle su se hlače koje pašu na nogu s protezom, košulje s magnetnim kopčama na rukavima i majice s čičak trakom na leđima. Nike je izradio FlyEase teniske bez vezica, za čije obuvanje nije potrebno saginjanje.

Javljaju se i neki manji modni brendovi koji se specijaliziraju za određena područja, npr. brend **Megami** proizvodi udobno, a lijepo donje rublje za žene koje su prošle mastektomiju. Brend **I Am Denim** dizajnira rastezljive traperice sa skrivenim proširenjima za osobe koje su imale operaciju trbuha, a brend **Unhidden** ima zanimljivu kolekciju punu boja koja uključuje prilagodljive suknje, haljine i košulje.

Patentni zatvarači koji omogućavaju pristup dijelovima tijela koji bi inače zahtijevali potpuno uklanjanje odjeće, proširene nogavice za proteze, dijelovi pedesiti špagicama, zatvaranje trakama naprijed ili sa strane umjesto na leđima, skriveni otvori za medicinske cijevi i vrećice, širi vratni izrezi, manje materijala na prednjim dijelovima odjeće i viši struk na hlačama za korisnike invalidskih kolica također su značajke odjevnih komada unutar kolekcija adaptivne mode.

Glavne mane ovakve odjeće su visoka cijena i nedostupnost. U Hrvatskoj, koliko nam je poznato, nema proizvođača odjeće za osobe s invaliditetom, a takve odjeće nema ni u trgovinama. Ponešto je dostupno preko aplikacija za prodaju odjeće, a jedna od njih, Zalando, nedavno je pokrenula kolekciju adaptivne mode. Tako imaju 'skin-friendly' kolekciju za smanjenu senzornu stimulaciju, odjeću namijenjenu korisnicima invalidskih kolica i svima koji duže sjede, kolekciju odjeće s jednostavnim kopčanjem i odjeću prilagodljivu za proteze ili zavoje. Proces dizajniranja ovih kolekcija Zalando je započeo provođenjem opsežnog istraživanja kako bi bolje razumio iskustva i potrebe korisnika s invaliditetom.

- Moda bi mogla biti inkluzivna jedino u slučaju da se šiva po mjeri i zahtjevu kupca jer, koliko god mi bili 'isti', ni po čemu nije tako. Potpuno zadovoljstvo kupca je kad nađe ono što mu se sviđa i savršeno odgovara po svim njegovim standardima, a to se jedino postiže šivanjem po mjeri - smatra naša sugovornica.

Šivanje po mjeri zasigurno bi bilo najbolje rješenje, ali u dominantnoj modnoj industriji gdje se traži što brže izbacivanje proizvoda na tržište ono teško opstaje i ostaje luksuz. Međutim, kako vidimo, pomaka na globalnoj razini ima, a adaptivna moda se može razvijati i unutar ovakve industrije.

Proći će još neko vrijeme dok odjeća ne bude pristupačna i u slabije razvijenim zemljama. U međuvremenu, treba je nastaviti razvijati, a možda se i neki hrvatski brend upušta u tu priču. Najvažnije je da se obrati pozornost na mnoge posebnosti osoba s invaliditetom, a to se može napraviti tako da ih se uključi u proces dizajniranja. Također, mogu se napraviti i standardizirati drugačije konfekcijske mjere, može se raditi na razvoju kvalitetnih materijala, i što je najvažnije, boriti se za povećanje plaća i invalidnina, kako bi si svi mogli priuštiti adekvatnu odjeću.

Ana Vragolović

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

Objavljeno: 18.08.2023

Povezane vijesti

SOFIA JIRAU Manekenka s Downovim sindromom koja je oduševila modnu industriju

Još kao djevojčica sanjala sam o tome, naporno radila da to i postignem, a danas je to ostvarenje sna. Ja sam prvi Victoria's

EMMETT LOWRY Dječak sa sindromom Down reklamira popularne modne brendove za djecu

Čim je saznela da nosi dijete s Downovim sindromom, dječakova majka Sarah počela je o njemu pisati blog, a kaže

Dobra vijest: Target pokreće zbirku posebne odjeće za djecu s teškoćama u razvoju

Adaptibilni stilovi bit će dodani ove jeseni, a ponuda će vjerojatno sadržavati odjeću s uklonivim rukavima, bočne

KURT GEIGER Manekenka s invaliditetom zaštitno je lice nove kampanje modnog brenda

Manekenka koja je izgubila nogu od rijetkog oblika karcinoma zvijezda je u novoj kampanji modnog brenda Kurt Geiger

Novi trendovi: Target i Tommy Hilfiger na tržište izbacuju nove kolekcije odjeće za osobe s invaliditetom

Targetovi dizajneri rekli su kako rade izravno s djecom s teškoćama u razvoju, a Tommy Hilfiger je priopćio kako

Dobra vijest: Kolekcija odjeće koja zadovoljava potrebe osoba s invaliditetom

Nova zbirka pod nazivom Zappos Adaptive uključuje odjeću s dva lica, komade koji su mekani na dodir, kao i odjeću bez

Glavni izbornik

- Početna
- Inmreža
- Vijesti
- Sport
- Kutak za stručnjake
- Moderna vremena
- IN METROPOLA
- Kultura

Korisni linkovi

- URIHO
- Grad Zagreb
- HZZ
- HZMO
- OSVIT
- MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA
- MSPM
- CULTURENET

Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom

Konvencija jamči: posebnu pozornost ženama s invaliditetom, uključivanje djece s poteškoćama u razvoju u skladu s najboljim interesom djeteta; podizanje svijesti cijelog društva o osobama s invaliditetom i njihovim pravima; pristupačnost; neovisno življenje i uključenost u zajednicu; osiguranje osobne pokretljivosti te osposobljavanje i rehabilitaciju. Upravo rečena prava jamče prihvaćanje invaliditeta kao oblika različitosti te njegovo potpuno uvažavanje od strane države i društva. Uvažavanje pak invaliditeta predstavlja preduvjet poštivanja ljudskih prava s invaliditetom u punoj širini, prilagođavajući instrumente njihova uživanja posebnim potrebama svakoj pojedinačnoj osobi.